

Indexbelegger bespaart kosten

De rendementen van beleggen kunnen hoog of laag zijn, ze zijn in de eerste plaats onzeker. De enig zekere factor van beleggen zijn de kosten die u betaalt. Dat besef heeft al veel Amerikaanse beleggers in de armen van indexfondsen gedreven. Zij steken inmiddels een op de drie dollar in deze goedkope fondsen, die samen goed zijn voor een belegd vermogen van zo'n \$570 miljard.

„Een kostenverschil van 1% is al cruciaal”

door MANNO VAN DEN BERG

AMSTERDAM – De populariteit van indexfondsen in de VS is allesbehalve overgeslagen naar Nederland. Bijna dertig jaar bleef het stil in de polder. Wat het product voor de belegger interessant maakt – de lage kosten – zorgt ervoor dat Nederlandse banken met een wijde boog om indexbeleggen heen lopen. De komst van twee indexfondsen gooit een steen in die hofvijver.

Iedereen die belegt, kent wel een index. Van de Dow Jones tot de AEX. Als graadmeter voor de koersontwikkeling van een groep aandelen geven ze in één oogopslag weer hoe 'de markt' die dag is verlopen. Gaat een index omhoog, dan hoopt elke belegger dat zijn aandelen of beleggingsfondsen zijn meegestegen. Sommige aandelen zullen minder hard stijgen dan de index, andere harder, misschien wel veel harder.

De meeste beleggingsfondsen proberen die aandelen in portefeuille te krijgen, die harder stijgen dan het marktgemiddelde dan de index. Dat heet actief beleggen of ook wel stockpicking. Van tevoren weet echter niemand wat de toekomstige winnaars zijn. Die onzekerheid is de voedingsbodem waarop indexfondsen in de VS hebben gefloreed. Een indexfonds spiegelt de eigen portefeuille aan een index, zodat de waarde van de belegging altijd de ontwikkeling van dat marktgemiddelde volgt.

Deze beleggingsstrategie leidt tot lagere kosten. Een indexfonds heeft niet een heel legertje analisten nodig die de wereld afschuimt naar aantrekkelijke aandelen. Lastige beleggingsbeslissingen – „gaan we wel of niet in oliewaarden?” – hoeven niet gemaakt te worden. Gekocht worden die aandelen die in een bepaalde index zijn opgenomen, in de verhouding waarin ze in de index wegen. Een simpel klusje voor een goed computerprogramma. De kosten die een fonds zich hiermee bespaart, leiden tot lagere beheerskosten.

„Banken zien er helemaal niets in, ze verdienen er te weinig aan”

Bovendien doet een indexfonds ook minder aan en verkopen van aandelen dan actief beheerde beleggingsfondsen die frequenter van aandelen wisselen. Dat leidt bij het indexfonds tot minder transactiekosten. Een ook de performance fee kan achterblijven. Dat is immers de beloning voor een actieve beheerder die de index weet te verslaan. Een indexfonds kent zo'n fee niet omdat het per definitie de index nooit kan verslaan.

Tellen we alle fondsgebonden kosten op, dan blijken die voor indexfondsen rond de

0,5% per jaar te liggen. Bij een actief fonds is dat 1,5 tot 2%. Een onderzoek van toezichthouder AFM trof zelfs fondsen met een kostendruk van 8% aan. Zo 'n fonds zou een beursrendement van 8% moeten maken om alleen al te zorgen dat de belegger zijn inleg houdt.

„De beurs voorspellen is echter erg moeilijk. Zelfs superbelegger Warren Buffet lukt dat niet altijd. Fondsbeheerders vragen echter wel enorme vergoedingen, alsof ze wél een glazen bol hebben”, aldus beleggingsdeskundige Hendrik Meesman, die het hoog tijd vond voor een voordelig indexfonds in Nederland. Daartoe introduceerde hij twee indexfondsen in Nederland.

Eén fonds volgt de wereldwijde MSCI-index (1800 verschillende aandelen), de ander volgt een Europese obligatieindex. De totale kosten van de fondsen bedragen respectievelijk 0,5 en 0,3%. De in- en uitstapkosten zijn 0,5% plus een vast bedrag van €50. De minimale inleg is vooralsnog €10.000. De vermogens van beide fondsen zijn rechtstreeks ondergebracht bij Vanguard, de indexpionier in de Verenigde Staten. Uit het niets een wereldwijd indexfonds uit de grond stampen, is immers niet mogelijk.

Onderzoek

Meesman, tot begin dit jaar werkzaam bij Robeco (een actieve vermogensbeheerder), had naar eigen zeggen net iets te veel rendementsvergelijkende onderzoeken tussen indexbeleggen en actief beleggen gelezen. „Uit die onderzoeken blijkt dat 80 tot 85% van de beleggingsfondsen er niet in slaagt de index te verslaan. Dat geldt voor alle regio's en alle sectoren. Je vraagt je dan vervolgens wel af: 'waar zijn we mee bezig?'. Duizenden vermogensbeheerders die hetzelfde spelletje spelen en de meeste zullen per definitie bij de index achterblijven. Per definitie, omdat een index het marktgemiddelde is. De helft van de beleggers presteert altijd minder en bij de rest worden de resultaten nog eens gedrukt door kosten.”

Die kosten hebben, in ieder geval bij beleggingsfondsen, de neiging te stijgen. Zo gingen bij het fonds Robeco de beheerskosten in vijf jaar tijd omhoog van 0,25% naar 1%. Heel de markt houdt rekening met verdere kostenverhogingen. „Ik stond er niet meer achter”, zegt Meesman.

Het kostenaspect is volgens Meesman ook de reden waarom indexfondsen in Nederland nooit van de grond zijn gekomen. „De banken verdienen er te weinig aan”, aldus de adviseur, die zijn carrière ooit bij Goldman Sachs in Londen begon. Geen Nederlandse bank zal daarom snel met een indexfonds komen, stelt hij. En de buitenlandse indexfondsen die de Nederlandse markt op willen, kunnen van hun lage kostenvergoeding de hoge distributietarieven die Nederlandse banken in rekening brengen niet betalen.

De lage kosten werken rechtstreeks in het rendement door. Uitgaande van een beursrendement van 8% levert een inleg van €10.000 in een actief fonds na 25 jaar €42.900 op. Dezelfde som in een indexfonds groeit aan tot €61.000. Een verschil van €18.100 oftewel 42%. De verklaring hiervoor ligt in een kostenverschil van 1,5%, het actieve fonds brengt 2% in rekening, het indexfonds 0,5%.

De belegger staat wel nog voor de uitdaging een indexfonds te kiezen (al is er in Nederland nog bitter weinig keus). Meesman geeft in elk geval als advies een fonds te kiezen dat een brede index volgt. Dat brengt spreiding in de beleggingsportefeuille aan.

„In de AEX (theoretisch 25 aandelen, red.) beleggen zou ik daarom nooit aanraden. Die index is zeer eenzijdig samengesteld, Shell en ING bepalen voor 30% de stand.”

Psychologisch

Indexbeleggen heeft natuurlijk ook nadelen. Een belegging die een index volgt, presteert daarom nooit beter dan die index. Dat feit zadelt indexbeleggen wel op met een psychologisch nadeel. Veel particuliere beleggers willen namelijk een zo hoog mogelijk rendement. Zij willen beter presteren dan het marktgemiddelde. Dat de kans dat dit hogere rendement ook echt gehaald wordt, klein is, daarbij wordt nauwelijks stil gestaan. Beheerders van actieve fondsen weten handig van dat zwaktepunt in de beleggerspsyche gebruik te maken. Want inderdaad: een deel van de actieve beleggingsfondsen weet de index wel te kloppen, soms jaren achter elkaar.

Indexbeleggen gaat er bovendien vanuit dat de beurs over de lange termijn stijgt. Dat betekent wel dat een belegger een lange adem moet hebben. Soms gaan beurzen jaren achtereen omlaag of bewegen nauwelijks. In zo'n periode kan de verleiding om op zoek te gaan naar de uitzonderingen op de markt – aandelen die wel stijgen – wel eens te groot blijken.

Voor meer informatie over indexbeleggen:
www.meesman.nl